

«Μνημονίου και Συμπερίληψης» γωνία: Η νέα Διεύθυνση της Ειδικής Αγωγής και οι νέοι Δρόμοι για την Ανάδειξη της Επαγγελματικής Ταυτότητας των Ειδικών Παιδαγωγών

I. Αγαλιώτης, Καθηγητής Παν/μιου Μακεδονίας
Πρόεδρος Τμήματος Εκπαιδευτικής & Κοινωνικής Πολιτικής

Οι εξελίξεις στο χώρο της εκπαίδευσης των μαθητών με αναπηρίες / ειδικές ανάγκες δεν καθορίζονται μόνο από τις κυρίαρχες θεωρητικές προσεγγίσεις των θεμάτων της ειδικής αγωγής και τα αποτελέσματα των σχετικών ερευνών, αλλά και από τις οικονομικές συνθήκες κάθε εποχής. Είναι χαρακτηριστικό ότι στην αιτιολογική έκθεση της πρόσφατης ρύθμισης για την πρόσληψη αναπληρωτών στην ειδική αγωγή, αναφέρεται ως πρώτος λόγος η αναγκαιότητα ενόψει *«Των ισχυόντων και για τα σχολικά έτη 2017–2018 και 2018-2019 περιορισμών διορισμών/προσλήψεων προσωπικού στο δημόσιο τομέα, οι οποίοι υπαγορεύονται και κατά την περίοδο αυτή από εξαιρετικά σοβαρούς και επιτακτικούς δημοσιονομικούς λόγους»*. Βέβαια, φορείς και ιθύνοντες που σχεδίασαν και υλοποίησαν τις πρόσφατες αλλαγές εκπαιδευτικής πολιτικής, προκαλώντας την εύλογη αντίδραση των στελεχών της ειδικής αγωγής, δεν περιορίστηκαν στην επίκληση της δημοσιονομικής προσαρμογής, αλλά αναζήτησαν έναν επιστημονικοφανή μανδύα για τις αποφάσεις τους, κάνοντας επανειλημμένες αναφορές στην εκπαιδευτική συμπερίληψη. Ωστόσο, η εκπαιδευτική συμπερίληψη δεν είναι δεξαμενή άντλησης επιχειρημάτων για την υλοποίηση αμφίβολης ποιότητας αλλαγών στην ειδική αγωγή, αλλά ένα διεθνές, ισχυρό εκπαιδευτικό κίνημα με ερευνητικά θεμελιωμένες θέσεις για σχήματα, μεθόδους, διαδικασίες και τεχνικές διδασκαλίας, που προάγουν την κατάλληλη υποστήριξη των μαθητών με ειδικές ανάγκες. Οι θέσεις αυτές, και οι συνακόλουθες πρακτικές, μπορούν να αξιοποιηθούν για να ενισχύσουν, αντί να πλήξουν, τις επαγγελματικές προοπτικές των ειδικών παιδαγωγών.

Το διεκδικητικό πλαίσιο που έχει τεθεί από τη ΔΟΕ ως προς την ειδική αγωγή αποτελεί μια λειτουργική πρόταση, που μπορεί να δώσει πολλές λύσεις. Ωστόσο, δεδομένου ότι (1) η δημοσιονομική προσαρμογή προβλέπεται να εξακολουθήσει για αρκετά χρόνια να επηρεάζει τη λήψη αποφάσεων σε όλο το φάσμα της εκπαίδευσης και (2) ακόμη και στην αιτιολογική έκθεση του άρθρου 56 του ν. 3966/2011, που θεωρείται ιδιαίτερα ευνοϊκό για τους εκπαιδευτικούς της ειδικής αγωγής, αναφέρεται ότι *«...παρέχεται η δυνατότητα μόνιμου διορισμού των εκπαιδευτικών των κλάδων ΠΕ61 Νηπιαγωγών ΕΑΕ και ΠΕ71 Δασκάλων ΕΑΕ στις θέσεις που προκύπτουν από τη μετατροπή, ενώ παράλληλα διατηρείται η δυνατότητα μετάθεσης των εκπαιδευτικών της γενικής εκπαίδευσης στις θέσεις αυτές»*, είναι αναγκαίο να αναζητηθούν και εναλλακτικές λύσεις για την περιχαράκωση της ταυτότητας των εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής και τη διασφάλιση των επαγγελματικών δικαιωμάτων τους.

Οι νέες λύσεις θα πρέπει να είναι προσανατολισμένες στη διαμόρφωση μιας επιστημονικής κι επαγγελματικής ταυτότητας που θα διακρίνεται, όσο το δυνατό περισσότερο, από την ταυτότητα των αποφοίτων των παιδαγωγικών τμημάτων με μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών στην ειδική αγωγή, δίνοντας στους ειδικούς παιδαγωγούς τη δυνατότητα να περιληφθούν σε χωριστούς πίνακες προσλήψεων και διορισμών. Εκτός από την επίμονη εφαρμογή εξατομικευμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων, ισχυρή διάσταση της διακριτής επαγγελματικής ταυτότητας είναι αυτή που συνδέεται με το θεσμό του «συντονιστή εκπαιδευτικής συμπερίληψης». Ο συντονιστής εκπαιδευτικής συμπερίληψης οργανώνει την υλοποίηση εξατομικευμένων προγραμμάτων για μαθητές με ειδικές ανάγκες σε όλες τις τάξεις του σχολείου στο οποίο ανήκει, συνεργαζόμενος με κάθε μεμονωμένο εκπαιδευτικό, χωρίς να έχει την ευθύνη ενός τμήματος ή να βρίσκεται μόνιμα σε έναν χώρο. Επαγγελματικά χαρακτηριστικά αυτής της ειδικότητας, για τις ανάγκες του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, έχουν προσδιοριστεί στην έρευνα των Agaliotis & Kalyva (2011).